

MEDPREDMETNE POVEZAVE ŠPORTNE VZGOJE

Izhodišča

Pridobiti znanje, ki bo: uporabno v vsakdanjem življenju, bolj kakovostno, uporabno pri reševanju novih, kompleksnih problemov, trajnejše. Narava otrokove igre je praviloma interdisciplinarna in je zgled za medpredmetne povezave (MP). MP: Sledijo otrokovim potrebam in interesom, ki večinoma niso ozko predmetno opredeljeni, učitelju omogočajo kreiranje zanimivih učnih izkušenj, iskanje novih možnosti in poti v učnih načrtih, zagotavljajo večjo odprtost, prilagodljivost in učinkovitost učnega procesa, ki je otroku prijaznejši.

Teorija raznoterih inteligentnosti (Gardner)

Pri medpredmetno zasnovanem pouku se uporabljajo in razvijajo različne inteligentnosti. Učenci pri učenju izkoriščajo svoje prednosti in močnejše potencialne. Pomembno vlogo ima telesno-gibalna inteligentnost. Vsak učenec lahko ustvari uravnotežen splet različnih sposobnosti (osebni stil), ki jih uporablja v vsakodnevnem življenju in poklicnem delu. Medpredmetno zasnovan pouk združuje vizualno, slušno in kinestetično sprejemanje ter celostno obravnavanje in uporabljanje informacij.

Teorija kognitivnega razvoja (piaget)

Otrok v razvoju postopno prehaja skozi obdobja, ko je mišljenje vezano na konkretne predmete in pojave oziroma skozi konkretne, praktične učne izkušnje, ki predstavljajo povezavo z abstraktnim konceptom in dejanskim svetom. Gibalna aktivnost lahko ima pri tem zelo pomembno vlogo.

Modeli MP

Fogarty (1991) je opredelil deset različic:

- Enostavni modeli –povezave dveh predmetov
- Kompleksni modeli –povezave več predmetov

Najpogosteje se omenjajo trije modeli:

- En predmet (npr. ŠVZ) v ospredju, druga področja ga dopolnjujejo –en učitelj
- Dva ali več predmetov integriramo, delež vsakega predmeta približno enak –en ali dva učitelja
- Enakovredno zastopanje več predmetov –več učiteljev

Prednosti MP pri švz

Preseganje mej posameznih predmetnih področij. Pridobivanje uporabnega znanja in spretnosti, ki so blizu vsakodnevnemu življenju. Učenci dobijo predstavo, kako se znanje iz različnih področij prepleta in smiselno uporablja v različnih življenjskih situacijah. Večja motivacija za učenje. Razredna klima je sproščena, delovna in ustvarjalna, med učenci prevladuje kooperativnost in medsebojno spoštovanje. Obravnavanje učnega načrta v novi, drugačni perspektivi. Iskanje novih, še ne obravnavanih povezav med predmeti. Posredovanje učne snovi na nov način, ob ohranjanju integritete vsakega predmeta.

Pomanjkljivosti MP pri švz

Nekatere vsebine iz posameznih predmetov se lahko prezrejo. Enovitost in logično zaporedje učne snovi se lahko izgubi. Eno področje lahko preveč prekrije drugo. Nekateri učitelji nimajo dovolj znanja. Nekateri učitelji ne najdejo pravih povezav ŠVZ z drugimi predmeti. Šolsko

okolje ne zagotavlja vseh možnosti za medpredmetne povezave in dodatno izobraževanje. Nejasno zastavljeni cilji, nenatančna priprava učitelja, površna izvedba.

Uporaba MP

MP omogočajo povezovanje ciljev in vsebin različnih predmetnih področij. Upoštevati integriteto in posebnosti vsakega predmeta. Horizontalno in vertikalno povezovanje. Uporabljamo v vseh stopnjah učnega procesa. ŠVZ se lahko povezuje praktično z vsemi področji: jeziki, matematika, naravoslovje, družboslovje, glasbena vzgoja, likovna vzgoja, zdravje, okoljska vzgoja, prometna vzgoja, IKT.

ŠVZ v MP

Posodobljen učni načrt za ŠVZ navaja splošna izhodišča in primere MP. Celovito spodbujanje in razvijanje motoričnih, telesnih, kognitivnih in čustveno-socialnih potencialov. Pozitivni vpliv na kakovost učenja pri ŠVZ in drugih predmetih; še posebej pri učencih s povprečnimi ali podpovprečnimi učnimi sposobnostmi. Šola v naravi.

Medpredmetne povezave v un –prvo triletje

Nekateri primeri medpredmetnega povezovanja

Medpredmetne povezave: prvo vzgojno-izobraževalno obdobje	
Športna vzgoja	Medpredmetne povezave
Športne naprave, orodja in pripomočki, njihovo poimenovanje in uporaba ter varna priprava in pospravljanje.	slovenščina, sp vzgoja za zdravje
Osnovni pojmi (gor, dol, levo, desno, noter, ven, naprej, nazaj, vstran, naravnost, v loku, nizko, visoko, počasi, hitro, stoja, razkorak, vzpon, čep, klek, sed, leža, kloni, ročenja, noženja, skok, sonožen odriv, enonožen odriv, odrivna noga, naskok, seskok, doskok, preskok, vrsta, kolona, skupina, krog).	slovenščina, sp
Pomen ritma v življenjskih pojavih in gibanju.	glasbena vzgoja kulturna vzgoja
Osnovna pravila iger in spoštovanje športnega obnašanja v igri; pomen pravil v življenju, šoli in igri.	spoznavanje oi
Pravila sodelovanja v skupini.	spoznavanje oi
Telesna higiena, povezana z gibanjem.	spoznavanje oi

Medpredmetne povezave v un –drugo triletje

Medpredmetne povezave: drugo vzgojno-izobraževalno obdobje	
Športna vzgoja	Medpredmetne povezave
Pomen gibanja in ustrezne športne dejavnosti, higiene, uravnotežene prehrane, pitja tekočine in počitka za dobro počutje in zdravje.	naravoslovje, naravoslovje in tehnika gospodinjstvo vzgoja za zdravje
Odzivanje organizma na povečan napor (potenje, pospešeno dihanje, povečan srčni utrip idr.).	naravoslovje in tehnika vzgoja za zdravje
Načela varne športne vadbe, nevarnosti pri hoji v gore, plavanju, vodnih športih, kolesarjenju in zimskih športih.	družba, naravoslovje in tehnika okoljska vzgoja, vzgoja za zdravje vzgoja
Športno oblačilo s higienskega, termoregulacijskega, estetskega in varnostnega vidika.	družba, naravoslovje in tehnika vzgoja za zdravje
Športno obnašanje pri športni vadbi in na športnih prireditvah.	Družba

Medpredmetne povezave v 1.

razredu

Primeri kurikularnih povezav v osnovnošolskem učnem načrtu za športno vzgojo (primer 1. Razreda)

UČNI SKLOP

Naravne oblike gibanja: Teoretične vsebine □ Zakaj se ogravamo, kaj pomeni biti hiter, močan, gibljiv, natančen, vzdržljiv.

POVEZAVE

Povezava s spoznavanjem okolja.

Atletska abeceda: Teoretične vsebine □ Razdalja

Povezava s spoznavanjem okolja, matematiko in slovenščino.

Gimnastična abeceda: Teoretične vsebine □ pojmi orientacije v prostoru (naprej, nazaj, gor, dol, v stran, levo, desno)

Povezava s slovenščino in glasbeno vzgojo.

Plesne igre: Teoretične vsebine □ Vloga gibanja in ritma v vsakdanjem življenju. Glasbeni in ritmični pripomočki za spremljanje gibanja.

Povezava z glasbeno vzgojo, spoznavanjem okolja in slovenščino.

Igre z žogo: Teoretične vsebine □ Izrazi in pojmi, ki se pojavljajo v igrah z žogo.

Povezava s spoznavanjem okolja in slovenščino.

Plavalna abeceda: Teoretične vsebine □ Nevarnosti v vodi, še zlasti pri skokih v vodo. Varnostni ukrepi, hišni red plavališča. Pomen preoblačenja mokrih kopaljk in pomen vzdrževanja higiene v vodi ter zunaj nje.

Povezava s spoznavanjem okolja.

Izletništvo in pohodništvo: Teoretične vsebine □ osnovno izletniško znanje (obutev, oblačilo, nahrbtnik, pitje tekočine). Spoznavanje okolice po kateri poteka izlet

Povezava s slovenščino in spoznavanjem okolja.

Ugotavljanje, spremljanje in vrednotenje gibalnih sposobnosti ter telesnih značilnosti: Teoretične vsebine □ Kaj merimo (čas razdalja, število ponovitev)

Povezava s spoznavanjem okolja in matematiko.

Zimske dejavnosti: Teoretične vsebine □ Nevarnosti na smučišču, sankališču in drsališču.

Povezava s spoznavanjem okolja

Švz in jeziki

Slovenščina in tuji jeziki. Pri ŠVZ lahko ustvarimo priložnosti, ki zagotavljajo razvijanje in pridobivanje jezikovnih komunikacijskih spretnosti in sposobnosti. Integracija športnih in jezikovnih vsebin omogoča napredek na obeh področjih.

Primeri:

- Oblikovanje črk <http://forum.xcitefun.net/abc-dance-the-human-alphabet-t45069.html>
- Abecedni ples;
- Gibalno izražanje pomena besed, pojmov;
- Dogodki in doživetja pri ŠVZ so lahko osnova za pripovedovanje, pisanje zgodb, izražanje razmišljanj;
- Dogodki in osebe iz literature so lahko osnova za ustvarjanje plesov, gibalnih iger...

Primeri povezovanja slovenskega jezika in športne vzgoje v 1. razredu:

Učenec:

- Pravilno poimenuje položaj telesa glede na določeno orodje/športni pripomoček v telovadnici ali pa položaj določenega orodja/športnega pripomočka glede na njegovo postavitev, npr. spodaj, zgoraj, levo, desno, nad, pod, spredaj, zadaj (primer ure gimnastične abecede ali naravnih oblik gibanj – pojmi orientacije v prostoru).
- Pravilno poimenuje smer gibanja telesa, npr. naprej, nazaj, gor, dol, v stran, levo, desno (primer ure gimnastične abecede – pojmi orientacije prostoru).
- Upošteva sestavljena navodila, npr. primi žogo in jo vodi do stojala, teci do stojala in lezi na blazino (vse dejavnosti).
- Zna sam predstaviti planinsko pot, doživljanje na izletu (športni dan – izletništvo in pohodništvo).
- Podoživlja dogodke, osebe, živali, premete (plesne igre)
- Usvaja izraze za prostorska razmerja: na klopi, pod kozo, zgoraj, spodaj, v koloni je sprede, v koloni je zadaj, med dvema črtama (vse dejavnosti)

Primeri povezovanja slovenskega jezika in športne vzgoje v 1.

Učenec:

- pravilno poimenuje položaj telesa glede na določeno orodje/športni pripomoček v telovadnici ali pa položaj določenega orodja/športnega pripomočka glede na njegovo postavitev, npr. spodaj, zgoraj, levo, desno, nad, pod, spredaj, zadaj (primer ure gimnastične abecede ali naravnih oblik gibanj – pojmi orientacije v prostoru).

Švz in matematika

Povezovanje matematike z drugimi predmeti omogoča in poudarja njeno praktično uporabnosti-spoznavanje abstraktnih pojmov v konkretnih situacijah. Številne študije so potrdile učinkovitost integracije ŠVZ in matematike.

Primeri povezovanja matematike in športne vzgoje v 1. razredu

Učenec:

- usvaja količinske izraze (majhno – veliko: majhna žoga, velika žoga, kratka kolebnica, dolga vrv; razdalja: ocena preskočene razdalje);
- abecedi ali spremljanju nihalnih sposobnosti: število ponovitev);
- šteje različne pripomočke, otroke v skupini, korake, podaje ...;
- usvaja izraza enako – različno (v skupini je enako število otrok, enako število žog; otroci imajo različne športne copate; naučili smo se ...);
- meri razdaljo (s koraki, dlanmi ...);
- razvršča pripomočke (žoge po velikosti, barvi, materialu ...);
- izvaja preproste matematične operacije (seštevanje, odštevanje);
- prepozna simbolne znake ("plosk" za zaustavitev vodenja žoge; "dejavnost ...");
- ugotovi, da je nalogo mogoče rešiti na več načinov (npr. poligoni).

Primeri:

- igra in različne igralne situacije pri ŠVZ se lahko uspešno uporabljajo pri predstavljanju matematičnih pojmov, problemov, konceptov, veščin (štetje, številčni sistem, aritmetične operacije, vrednotenje, razvrščanje, ocenjevanje, merjenje...)
- <http://getamazingpics.blogspot.com/2009/08/human-body-numbers.html>

Švz in naravoslovje

Povezave med ŠVZ in naravoslovjem so zelo uspešne. Povezovanje se nanaša na področja kemije, fizike, biologije, informatike, tehnike in tehnologije. Spoznavanje in razumevanje naravnega okolja, v katerem živimo. Razvijamo občutljivost za: dogajanja v okolju, za ohranjanje naravnega okolja, spoznavanje žive in nežive narave, njene raznolikosti, povezanost in spremenljivost.

Primeri povezovanja spoznavanja okolja in športne vzgoje v 1. razredu:

Učenec:

- usvaja izraze za časovna razmerja (počasni – hitro; pred – potem);
- spoznava bližnjo in daljno okolico, po kateri poteka izlet (izletništvo in pohodništvo);
- seznanja se z različnostjo pokrajine (izletništvo in pohodništvo);
- seznanja se z naravovarstvenim ozaveščanjem (ravnanje z odpadki na izletu; prepoved kurjenja na prostem, plašenja živali, trganja rož ...);
- spoštuje pravila (igre z žogo, štafetne igre, hišni red plavališča, pojem poštene igre);
- spoznava pravila sodelovanja v skupini (pomoč, prijaznost);
- spoznava sposobnosti in omejitve svojega telesa (lahko naredim to; tega še ne zmorem);
- spoznava, kako deluje telo (zadihanost, potenje, utrujenost; nadomeščanje izgubljene tekočine; zakaj se ogrevamo; kaj pomeni biti hiter, močan, gibljiv, natančen in vzdržljiv);
- spoznava spremembe svojih značilnosti (višina, teža) in sposobnosti (napredki v sposobnostih in znanju);
- sodeluje pri urejanju prostora (pripravljanje in pospravljanje pripomočkov);
- skrbi za osebno higieno (umivanje po vadbi, urejeno športno oblačilo, pomen preoblačenja mokrih kopalk in pomen vzdrževanja higiene v vodi ter zunaj nje);
- spozna pravila (ne)varnega obnašanja (nevarnosti v telovadnici, v vodi, še zlasti pri skokih v vodo; na smučišču, sankališču in drsališču, v hribih; primerna izletniška obutev, oblačilo in nahrbtnik).

Primeri:

- Oponašanje živih bitij, njihove rasti ter prikazovanje mnogih drugih pojavov iz naravnega okolja
- Spoznavanje orientacije v prostoru, gibanje sonca, lune, zemlje ter spoznavanje vremena oziroma različnih vremenskih pojavov
- Pojasnjevanje osnovnih fizikalnih pojmov lahko učitelj opravi s pomočjo različnih športnih dejavnosti
- Povezavo med telesno težo, športno aktivnostjo in načinom prehranjevanja
- Delovanje organskih sistemov, vpliv intenzivnejše aktivnosti ter spremembe, ki ob tem nastanejo
- Seznanjajo z osnovami prometne varnosti in vključevanja v promet

Švz in družboslovje

Povezave segajo na področja zgodovine, geografije in sociologije. Pri ŠVZ lahko v različnih dejavnostih simuliramo delovanje posameznikov v skupinah, prevzemanje določenih vlog.

Primeri:

- Druge kulture, narode, države učenci spoznavajo preko plesov in različnih opravil
- skozi pravila iger otroci spoznavajo pomen pravil v družbenem življenju
- Spoznavanje družine, šole, poklicev, različnih družbenih skupin, njihovih navad in običajev, vrednot in medsebojnih odnosov,
- Vzpostavljanje in utrjevanje socialnih odnosov, ki odražajo različne življenjske situacije
- Skozi pravila iger otroci spoznavajo pomen pravil v družbenem življenju
- Te izkušnje omogočajo učinkovitejše vključevanje v vsakodnevno življenje in pripravljajo posameznika za samostojno delovanje v družbi

Švz in glasbena vzgoja

Povezovanje glasbe pri športnih dejavnostih lahko pozitivno vpliva na različne razsežnosti otrokove osebnosti. Glasba in gibanje predstavljata v sodobnem pouku možnost drugačne, sproščene komunikacije.

Primeri povezovanja glasbene vzgoje in športne vzgoje v 1. razredu:

Učenec:

- spoznava pomen ritma v vsakdanjem življenju (dan, noč; utrujenost, počitek ...) in gibanju (ritmičen zalet pri atletski abecedi; ritmična hoja, tek; plesne igre);
- ustvarja gibalne motive na podlagi neposrednega opazovanja okolja ob glasbeni ali ritmični spremljavi (plesne igre);
- improvizira na različne teme ob glasbeni ali ritmični spremljavi (plesne igre);
- spoznava glasbene in ritmične pripomočke za spremljanje gibanja (plesne igre);
- gibanje spremlja z inštrumenti, ki jih je izdelal sam (tolkala, ropotulje).

Primeri:

- Glasbo je lahko podlagapri izvajanju različnih športnih dejavnosti, učenci jo tudi sami izberejo ali ustvarijo
- Skozi poslušanje in doživljanje glasbe oziroma določene glasbene teme, učenci ustvarjajo plesne predstave

Švz in likovna vzgoja

Ustvarjanje in razstavljanje različnih likovnih izdelkov na temo(npr. Olimpijske igre). Oblikovanje in izdelava pripomočkov, ki se uporabljajo pri različnih igrah.

Sklep

Podpora medpredmetnim povezavam ŠVZ izhaja iz upoštevanja razvojnih posebnosti, potreb in interesov otrok. Medpredmetne povezave omogočajo izdatno popestritev športnih aktivnosti za otroke vseh starosti. Medpredmetno zasnovana ŠVZ zahteva od učiteljev obsežno znanje in veliko odgovornost, hkrati pa predstavlja tudi večje tveganje, v katerega pa se spleča podati. Takojšnjega uspeha ne moremo pričakovati, kar pa ne sme biti razlog za opustitev tega pristopa.